

[SIGNALEMENT]

Guillaume Baclin, Laurence Bernard & Xavier Rousseaux, *En première ligne. La justice militaire belge face à l'incivisme au sortir de la Première Guerre mondiale*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2010, 249 pp., ISBN 9789057462573, (*Studies over de Eerste Wereldoorlog*, 16)

In aanvulling op eerder werk over dit thema focussen de drie auteurs op een weinig bekend en nooit onderzocht facet van de bestrafing van de collaboratie in België na de Eerste Wereldoorlog: het gegeven dat het eerste half jaar na de bevrijding van België het militair gerecht het monopolie had op de bestrafing van het zogenaamde 'incivisme'. Pas de wet van 30 april 1919 zou hierin verandering brengen: zij droeg de competentie over burgers die beschuldigd werden van inbreuken op de Veiligheid van de Staat, weer over op de normale rechtbanken. In zekere zin is de rol van het militaire gerecht tussen oktober 1918 en april 1919 een voorafspiegeling van zijn functie in de bestrafing van de collaboratie na de Tweede Wereldoorlog.

De auteurs willen op basis van origineel bronnenonderzoek die bijzondere positie van het militaire gerecht in het bevrijde land voor het voetlicht brengen, het functioneren van de militaire rechtbanken analyseren en het contextualiseren in de naoorlogse transitie. Daartoe bieden ze een beredeneerd, kwantitatief overzicht van de activiteiten van het militaire gerecht in het cruciale jaar 1919. Daaruit blijkt dat de zaken in verband met de Veiligheid van de Staat slechts een zeer beperkt aandeel vormen van de door de militaire rechtbanken behandelde zaken. Daarnaast omvat het werk twee casestudies: een analyse van spionagezaken voor het Krijgshof en een analyse van de activiteiten van de militaire rechtbanken

in het bevrijde Henegouwen. Anders dan men misschien zou kunnen verwachten, wordt in dit werk aan de bestraffing van het Vlaamse en Waalse 'activisme' relatief weinig aandacht besteed. Andere vormen van collaboratie (zoals spionage, verklikking of leveren aan de vijand) komen uitgebreider aan bod. Het is daarbij de vraag of die klemtoon het resultaat is van onderzoeksmatige keuzes van de auteurs, dan wel een weerspiegeling vormt van de preoccupaties en prioriteiten van het militaire gerechtelijke apparaat in het bevrijde land.

[Antoon Vrints]
